

Miljønytt

1. Utgave - 2010

- Røde bokser
- Lokale miljøagenter
- Kurs i kompostering
- Miljøgifter
- Flere glasscontainere

Snart kommer **RØD BOKS** til Lofoten

I løpet av mai vil vi i LAS tilby rød boks for farlig avfall og små-elektronikk. Farlig avfall kan selv i små mengder gjøre stor skade på mennesker og dyr hvis det kommer i naturen. Alle husholdninger leverer farlig avfall gratis.

Alle kan leie en rødboks for kr 100,- i depositum, og den kan du ha så lenge du vil. Etterhvert som duppeditter og lysbærer ikke kan brukes mer, kan det være praktisk med en rød boks å samle det i. Det samme gjelder tomme spraybokser og produktrester av sølv-puss og møbelpolish med mer. Boksen 30 liter stor, har barnesikring og mulighet for hengelås.

Rød boks får du på nærmeste miljøstasjon, hvor navn og adresse registreres. Og når boksen er fylt opp må den leveres til miljøstasjonen for tømming.

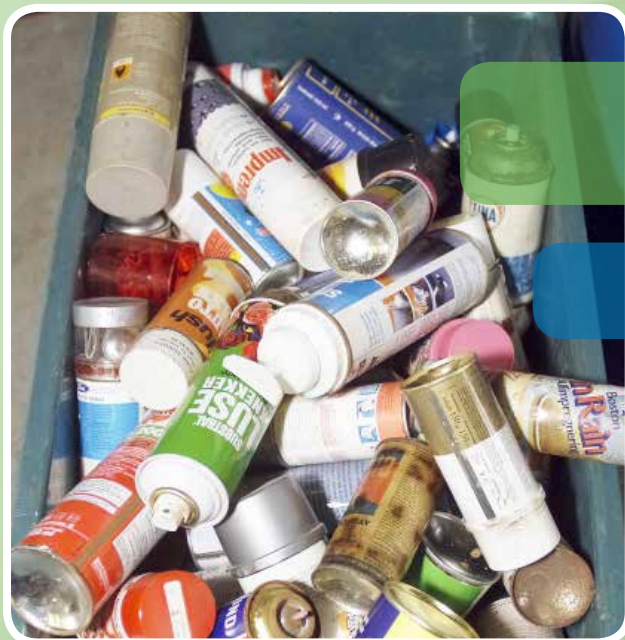
På lokket av boksen finner du en oversikt med eksempler over farlig avfall. Ta en titt på listen her, kanskje var det noe du ikke viste fra før...

Rengjøringsmidler/Vaskemidler: Rester av rengjøringsmidler som klorin, salmiakk, møbelpolish, sølvpuss, bilvask, Plumbo og avfettingsmidler.

Maling, lakk og lim: Rester av maling, lakk, beis, lim, sparkel, fugemasse, silikon og acryl.

Oppladbare batteri: bilbatterier og batterier til mobiltelefon, barbermaskiner, fotoapparat m.m. Vanlige batterier kan også leveres inn.

Knappcellebatteri: Finnes i leker med lyd og lys, i klokker og musikalske bursdagskort m.m.

Lysstoffrør, lyspærer og sparepærer: Inneholder kvikksølv. Kvikksølvtermometere skal også leveres inn.

Bilprodukter: Kjølevæske, frostvæske, spyl-
evæske, bilpleieprodukter som bilpolish, bilvask og
avfettingsmidler, samt olje, oljefiler, batterisyre og
bensin.

Spraybokser og gass: Alle spraybokser med driv-
gass som hårspray, deodorantspray, barberskum,
myggspray, glitterspray og formfett. Samt propan
og lighter-gass.

Plantevernmidler og gift: Alle insekt- og ugress-
midler som maurkverk, basudin, weeder, roundup
og tenus. Alle giftpreparater som rottegift, musegift,
antiparasitt og soppdrepere.

Løsemidler: White sprit, tynner, rødsprit, teknisk
sprit, lynol og terpentint. Også neglelakkfjerner,
malingsfjerner, rester av tennvæske og tilsvarende.

Elektrisk og elektronisk avfall: Alle produkter som
trenger strøm eller batteri for å virke, skal leveres
inn som EE-avfall, og kan legges i rødboksen.

ETTERLYSNING:

2,3 millioner mobiltelefoner ble solgt bare i 2007.
90% av disse er ikke sendt til retur. Har du sett
noen i dine skuffer? Dette er farlig avfall.

Mobiler inneholder både bromerte flamme-
hemmere og tungmetaller som er svært skadelig
for miljøet.

Det er idag 5,12 mill mobiltelefonabonnent i Norge,
og hvert abonnement er trolig tilknyttet en mobil ...
(kilde: biblioteksvar.no)

Forresten, har du tenkt på hvor lenge du i snitt
bruker din mobiltelefon, før du kjøper en ny??

Vinter exit - Ruskenaksjon 2010

Når dette skrives er vi inne i siste uka før påske.
Lofoten og store deler av landet har vært gjennom en
god(!?) gammeldags snøvinter med periodevis masse
snø og mange minusgrader. For de som sannsynligvis
ble født med ski på beina har dette vært et eldorado,
men for folk flest føltes nok denne vinteren som altfor
lang.

Nåvel, i april/mai slipper normalt vinteren taket. Og
frem av snøen titter hestehov og avfall side om side.
Det er da Lofotens innbyggere i mange år har gjort
felles aksjon, og nærmest går manngard for å samle
opp søppel og rusk langsmed vegkanter og bygninger.

Enkelte kommuner, bl.a. Vågan har gjennomført
Ruskenaksjoner årvisst i flere tiår. De siste par årene
har lokalavisene, med Lofotposten i spissen, fokusert
på Ruskenaksjonen sammen med LAS og kom-
munene. Den enkelte kommunes bidrag med organi-
sering og betaling for innsamlet restavfall er et uvur-
derlig bidrag i denne årvisse ryddeaksjonen.

Medias positive vinkling og engasjement har inspirert
både enkeltpersoner, skoler, lag og foreninger til en
nærmest olympisk innsats på hjemmebane. Denne
innsatsen, som engasjerer de fleste fra barnehage til
pensjonister, er hovedårsaken til LAS sin visjon
– **sammen holder vi Lofoten ren!** Vi ønsker å ha det
ryddig og pent der vi bor og ferdes, i hele Lofoten.

Jeg ønsker alle lykke til med årets Ruskenaksjon som
fungerer etter prinsippet: **"Tek kvar og ein sin vesle
stein vert snart vår åker rein."**

Hvordan miljøgifter påvirker oss

Mange miljøgifter er lite nedbrytbare i miljøet og kan lett hope seg opp i næringskjeden som også vi er endel av. Når stoffer som bromerte flammehemmere, kvikksølv, PCB, kadmium og bly får tilstrekkelig mengde/konsentrasjoner, begynner de å påvirke de naturlige prosessene i dyr og mennesker. Disse miljøgiftene finner vi spesielt i EE-avfall, det vil si duppeditter og artikler som går på strøm og batteri, og farlig avfall som sparepærer, løsemidler og lysstoffrør.

PCB kan gi oss svekket immunforsvar, nedsatt læringsevne og utvikling. Enkelte forbindelser kan gi skade på nervesystemet, samt gi nedsatt forplantningsevne og fosterskader.

Kadmium forbindelser er kreftfremkallende og kan skade nyrene. Ved å utkonkurrere kalsium i skjelettet kan også kadmium gi misdannelser.

Bly kan gi både akutt og kroniske helse- og miljøeffekter, særlig hos barn. Bly erstatter viktige grunnstoffer i kroppen som er nødvendige for å utvikle hjernen, skjelettet og andre organer.

Kvikksølv er meget giftig og kan gi nyreskader,

skader på nervesystemet (mentale forstyrrelser) og fosterskader.

Det samme kan vi si om **dioksiner** og **bromerte flammehemmere**.

Dette understøtter viktigheten av å samle inn EE-avfall og farlig avfall i hjemmet. **TA ANSVAR** og lever farlig avfall til miljøsanering gjennom LAS eller forhandler. (kilde:klif.no og miljøstatus)

Er det farlig.no

Klima og forurensningsdirektoret (Klif, tidlige SFT) har i samarbeid med Mattilsynet og Miljømerking laget en webportal med oversikt over farlige stoffer i forbrukerprodukter.

Oversikten viser både fabrikater og stoffer innen både kosmetikk, rengjøring, husholdning, leketøy, hobby og oppussing. Verdt et besøk!

www.erdetfarlig.no

Hvis du knuser en sparepære med kvikksølv damp, må du lufte rommet i minst 0,5 time for at det skal være trygt å oppholde seg i rommet!

Endelig Fretex

“Bare bæreposer, og husk at det er klær av en slik stand at du ville ha brukt de selv. Klærne skal selges i Fretexbutikken og skal leveres rene, pent brukte og hele” mester Iren Markussen engasjert i vektbua på Leknes Miljøstasjon.

Det har vært travle dager på Miljøstasjonen, etter at vi i en prøveperiode nå tilbyr innsamling av klær til Fretex. For mens skuffer og skap ryddes klar for vårmoten, kommer stadig flere poser inn til Fretex.

Hittil har vi fylt tilsammen 19 storsekker på Leknes og Svolvær Miljøstasjon, og første container til Trondheim er snart på tur.

Fretex er en del av Frelsesarmeen, og har en visjon om å gi folk grunn til å tro på framtiden! Tanken bak butikkene er å drive attføring og kvalifisering av yrkeshemmede mennesker, gjenvinning av ressurser og drift av gjenbruksbutikker. Med andre ord gode gjerninger på mange hold.

Roger Karlsen, Leknes har fylt hele bagasjerommet med klær til Fretex. Han forsikrer Iren (bilde t.v.) om at det er pent brukt og rent.

Viktig at avfall ikke blir avhendet på denne måten her.

“Miljøagent 007”

Om ikke agentene har en like actionpreget hverdag som James Bond, mangler det ikke på et levende engasjement for miljø og miljøvern. Og det er nok å ta tak i. Med EE-avfall, global oppvarming og spor av giftstoff i både mennesker og dyr, er det viktig at man får øynene opp allerede i ung alder.

Agentene er under ledelse av Inger Anne Nyaas, og sammen har de flere aktiviteter med miljøet som tema. Fra eskebretting, til kontroll av panteområdet på butikkene og “gå-til-skolen” kampanje, er det ingen tvil om at miljøagent på hemmelig oppdrag er et lærerikt og nyttig engasjement.

I Kabelvåg er Nordlands første og foreløpig eneste lokallag - Miljøagentene i Vågan, etablert.

I forbindelse med Julemessen i Kabelvåg hadde de egen stand med informasjon om generelle miljøtiltak folk kunne gjøre hjemme, innsamling av EE-avfall/duppeditter og om sin egen organisasjon.

Miljøagentene er Norges ledende miljøvernorganisasjon for barn. Miljøagenter oppdager vår fantastiske natur, utforsker sammenhengen mellom mennesker og natur og utfordrer miljøsinkene. De ønsker å skape et varig og løsningsorientert engasjement for natur og miljøvern hos flest mulig barn på barns premisser. De arbeider for å gi barn troen på seg selv, fremtiden og at det nytter å gjøre noe. Ønsker du å lese mer om miljøagentene, se **www.miljoagentene.no**

Holder penslene myke

Sjaff deg denne praktiske beholderen til oppbevaring av løsemidler og malingsrester, i tillegg holder den malepenslene dine myke og klare til bruk.

Beholderen, eller spildunken som den egentlig heter, er 100% tett, altså ingen fordamping. Den har et indre lokk med 4 praktiske krokar til å henge pensler på, slik at de blir myke, fine og rengjorte og kan gjenbrukes neste gang.

Kurs i kompostering

Bli med på kurs og lær deg å kompostere hjemme. Som kursholder kommer Nina Berge fra Grønn Hverdag.

“Eg hadde hørt at Nina var veldig flink og engasjerende som kursholder” sier daglig leder Einar Solvang, som selv er en ivrig hjemmekomposterer.

Vi ringer, og Nina vil gjerne til Lofoten. Litt flytting av dager og kurs på østlandet, og så kommer hun hit nå i mai. Lurer du litt på det med kompostering, er det bare å komme. Inngang er gratis.

40% av alt husholdningsavfall er matavfall (kretsløpet 6/09), i tillegg kommer organisk avfall fra hagen. Ved å kompostere vil resultatet være gull verdt som jordforbedring og gjødsel i hagen. I tillegg tar man vare på fosforen, som er en knapphets ressurs, men som trengs for å dyrke planter, frukt og grønnsaker. “Dessuten er det gøy når man får det til”, legger Solvang til.

Kursene holdes:

10.mai - Kabelvåg, Aust-Lofoten VGS kl. 18.00-21.00

11.mai - Leknes, Kantina på Rådhuset kl. 18.00-21.00

Inngang GRATIS for våre abonnenter.

Bli med å vinn:

Alle som deltar på kurset er med i trekningen av en KompostBjørn kompostbeholder til en verdi av kr 3890,-

På www.grønnhverdag.no finner du en oversikt over kompostbeholdere på markedet.

ke!

Løsemidler og malingsrester regnes som farlig avfall fordi det inneholder stoffer som gjør stor skade på naturen. Det er derfor viktig at selv små rester blir håndtert forsvarlig.

Spilldunken koster kr 100,- i depositum, den fåes på miljøstasjonene og leveres også tilbake dit når beholderen er full, i bytte mot dine kr 100,- eller en ny dunk.

Og det beste av alt, det meste av farlig avfall fra husholdninger er gratis å levere!

Dine Miljøtips!

Viste du at man kan lage blomstergjødsel av kokvannet til poteter og grønnsaker? (kilde: den lille hakkespettboken) At hverdagsprodukter som melk, tannkrem og løk kan fjerne flekker og at hissig bladlus kan fjernes med en blanding av vann, rapsolje, grønnsåpe og bakepulver? (www.gammel.grønnhverdag.no)

Vi ønsker dine miljøvennlige råd for å erstatte kjemikaliebruk i hverdagen. Send tips til: monica@las-lofoten.no

Flere glass- og metallcontainere

Vi samler inn glass- og metallemballasje som aldri før! - Og det er godt å se at så mange tar sortering på alvor. Vi har fått flere henvendelser om at det er ønskelig med flere containere - noe som vi har tatt til etterretning.

I løpet av april kommer det containere i Laukvik, Henningsvær, Gravdal, Gimsøy og Ballstad!

Husk at det er bare glassEMBALLASJE som kan gjenvinnes pr. i dag. Ulike glasstyper smelter ved forskjellige temperaturer og feil type glass ødelegger faktisk produksjonen. Det er vanskelig å se forskjell på to glassbrudd, derfor er bruksområdet en god indikator.

Drikkeglass, peisglass, proselen, krystall og lignende er derfor restavfall, mens emballasjeglass gjenvinnes.

Makulert, ja takk!

Har du mye sensitiv informasjon på papir, kan du få makulert dette på anlegget vårt i Haugen. Journaler, kontonumer og dokumenter som er undratt offentligheten blir tilintetgjort i en fei. Vår store maskin tar hele bunker med ark, slik at hele operasjonen blir mye raskere. Kan også benyttes av privatpersoner. Det koster kun kr 3,- pr. kg inkl. mva.

Sammen holder vi Lofoten ren!